SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1156

av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M)

Tryggare placeringar av barn och unga inom Statens institutionsstyrelse

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur barn och unga placeras på avdelningar och i undervisningsgrupper inom den statliga ungdomsvården och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är välkommet att den moderatledda regeringen har infört en ny socialtjänstlag och tagit ett helhetsgrepp med insatser för att förbättra Statens institutionsstyrelse, SiS. Under 2026 har även en statlig utredning presenterats med förslag om en omfattande reform av den statliga barn- och ungdomsvården, med bland annat mindre grupper och en mer individanpassad vård.

Samtidigt finns det anledning att se över hur barn och unga placeras på avdelningar och i undervisningsgrupper inom SiS. I dag består grupperna av pojkar eller flickor i blandade åldrar. Det kan handla om barn så unga som 11 år som placeras tillsammans med ungdomar som är 15 år eller äldre. Detta är en av de större utmaningar som lärare möter i sina klassrum på SiS.

Personal vittnar om att de allra lugnaste och sköraste barnen påverkas av äldre ungdomars sociala beteende. I dag riskerar ungdomarna att placeras där det finns plats,

snarare än utifrån deras individuella behov och förutsättningar. Den platsbrist som länge funnits inom SiS har dessutom försvårat möjligheterna att göra lämpliga placeringar.

Det är inte rimligt att en ungdom i 13-årsåldern som har autism, adhd eller utåtagerande beteendeproblematik, men som inte alls är kriminell eller har drogproblematik, hamnar i samma klass eller på samma avdelning som ungdomar med omfattande kriminalitet eller missbruk. Det är inte heller rimligt att unga utan drogproblem eller kriminellt förflutet riskerar att påverkas negativt av andra ungdomars destruktiva beteenden under sin placering. Att placera ungdomar i olika åldrar i samma grupper kan också bidra till att yngre barn ser de äldre ungdomarna som förebilder. Det finns en risk att äldre ungdomars problematik, såsom kriminalitet och missbruk, blir ett eftersträvat beteende för de yngre.

Även undervisningen påverkas när barn och unga med stora skillnader i ålder, mognad och behov placeras i samma undervisningsgrupper. Det försvårar lärarnas möjligheter att skapa studiero och ge varje elev det stöd och den undervisning som eleven behöver.

Det behöver därför ställas tydligare krav på att placeringar genomförs med barnets eller ungdomens bästa i fokus. Barn och unga som inte har ett kriminellt beteende, utan är placerade inom SiS av andra anledningar, bör så långt som möjligt inte placeras tillsammans med ungdomar med omfattande kriminell problematik. Även en relevant åldersuppdelning bör ske för att undvika att barn och unga med alltför stora åldersskillnader placeras i samma grupper.

I det fortsatta arbetet med att reformera den statliga ungdomsvården är det därför viktigt att säkerställa att placeringar, avdelningsindelningar och undervisningsgrupper i större utsträckning utgår från ungdomarnas ålder, mognad, individuella vårdbehov och risk för negativ påverkan.

Ingen ungdom ska riskera att dras in i kriminalitet eller missbruk till följd av en placering som syftar till att ge vård, stöd och en bättre framtid.

Johanna Rantsi (M) *Sten Bergheden (M)*